

Federatie van Technische Universiteiten i.o.

Correspondentieadres:
Technische Universiteit Delft,
Postbus 5,
2600 AA Delft

De minister van OCW,
mevr. M.J.A. van der Hoeven,
Postbus 16375,
2500 BJ Den Haag.

De minister van EZ,
mr. L.J. Brinkhorst,
Postbus 20101,
2500 EC Den Haag.

De staatssecretaris van OCW,
drs. M. Rutte,
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag.

De staatssecretaris van EZ,
mevr. Ir. C.E.G. van Gennip,
Postbus 20101,
2500 EC Den Haag.

Datum : 22 december 2005
Kenmerk : VzO-221205/ 52866
Onderwerp: Plannen voor Centers of Excellence

Telefoon : 015 - 2784514
Fax : 015 - 2787749
E-mail : j.j.m.kok@tudelft.nl

Geachte bewindslieden,

Met u zijn afspraken gemaakt over het traject dat via een aantal onomkeerbare stappen leidt tot een Federatie van Technische Universiteiten in Nederland waaronder plannen voor een aantal Centers of Excellence (CoE's). U heeft daarvoor M€ 50 incidenteel uit de FES-middelen in het vooruitzicht gesteld, te verdelen in vijf jaarlijkse trances van M€ 10. De feitelijke toekenning van deze middelen is door u verbonden aan de voorwaarde dat vóór 1 januari 2006 deze plannen, concreet uitgewerkt, inclusief begroting aan u zouden worden aangeboden.

Het doet ons genoegen u die plannen hierbij te kunnen aanbieden. Een en ander is vorm gegeven door de volledige uitwerkingen per project in bijlagen te verbinden aan een aanbiedingsnota. Voor goed begrip wordt bovendien in deze nota per project een bondige beschrijving gegeven. Voorts is in het stuk, op uw verzoek, een overzicht gegeven van de voorgeschiedenis, alsmede uitleg over het verdringingseffect van CoE's op bestaande programma's, een beschrijving van de geaccordeerde versnelling van de Federatievorming, en de gemaakte afspraken over zwaartepuntvorming in het onderzoek.

Essentieel voor de nieuwe CoE's is dat de nieuwe onderzoeksinspanningen niet alleen worden uitgezet door tophoogleraren van de drie TU's maar ook door 30 tophoogleraren die van *buiten* de drie TU's worden aangetrokken en in *vaste* dienst komen. Wanneer de tijdelijke financiering na de vijfjarige subsidieperiode door de instellingen wordt overgenomen, zullen deze nieuwe hoogleraren vast onderdeel gaan uitmaken van de formatie en dit zal leiden tot het opheffen van bestaande leerstoelen elders.

Naast dit "kwantitatieve" verdringingsmechanisme wordt met de vorming van CoE's ook een proces van inhoudelijke verdringing in gang gezet: nieuwe onderzoekslijnen worden uitgezet die bestaande lijnen overnemen. In plaats het gebruik van de impuls gelden om onderzoeksgroepen op te heffen is ervoor gekozen met deze tijdelijke middelen nieuwe groepen te

vestigen die dankzij hun excellentie [kwaliteit en vernieuwing] impact zullen hebben op de rest van het onderzoek. Deze “thematische multiplier” is zo mogelijk groter dan het kwantitatieve verdringingseffect van de CoE’s.

Parallel aan dit traject is besloten dat niet alleen voor het onderzoek in de CoE’s maar voor al het overige onderzoek waarop de drie TU’s gezamenlijk actief zijn een proces van zwaartepuntvorming in Centers of *Competence* gaat plaatsvinden.

De spil voor zwaartepuntvorming wordt gevormd door capaciteitsgroepen van faculteiten of onderdelen ervan, instituten en/of onderzoekscholen. Deze groepen worden Centers of *Competence* genoemd: zij verkennen hun wetenschappelijke en maatschappelijke omgeving, vertalen die in nieuwe onderzoeksprogramma’s, en doen daarvoor voorstellen. Dat is de bottom-up fase. Daarna zijn de Rector(es)/het bestuur van het 3TU-Institute of Science and Technology aan zet. Top-down moeten over de voorstellen keuzes worden gemaakt.

Bij de besluitvorming hierover spelen onderzoeksvisities een belangrijke rol. De visitatie Civiele Techniek is kortgeleden afgerond. Over de visitatie Elektrotechniek wordt begin 2006 gerapporteerd. En keuzes moeten vertaald worden in een (gezamenlijke) leerstoelenstrategie en dus in een gecoördineerd benoemingenbeleid.

Om misverstand te voorkomen is een opmerking over de verwachtingen met betrekking tot de federatievorming hier op zijn plaats.

De afgelopen periode is geconstateerd dat in de omgeving van de technische universiteiten een zekere mate van onduidelijkheid is gegroeid over de vraag of de ter beschikking gestelde middelen worden besteed aan federatievorming **of** aan projecten. Dat heeft geleid tot verschillende verwachtingen, waardoor op sommige plaatsen een beeld lijkt te zijn ontstaan van sluiting van faculteiten, ontslagen, wachtgeld en verhuisstromen.

Deze beeldvorming komt niet overeen met de werkelijkheid: de beoogde federatie zal bestaan uit drie zelfstandige instellingen, die elk in de meest recente ranking tot de top van zeventien beste Europese universiteiten behoren. Iedere instelling heeft ook andere universitaire partners in onderscheiden activiteiten in binnen- en buitenland en behoudt ten behoeve van de sterk regionaal bepaalde studenteninstroom de eigen bachelor-opleidingen met bijbehorende doorstroommasters, alsook de eigen regionale positionering in valorisatie- en andere samenwerkingsprocessen.

De besturen achten het niet geëigend om een proces in te gaan waarbij veel negatieve energie wordt gestoken in discussies over identiteitsverlies binnen de individuele instellingen. Zeker niet in een tijd dat alles op alles moet worden gezet om gezamenlijk een topplaats te verwerven in (nieuwe) Europese constructies en zoveel mogelijk energie moet gaan naar kansen, naar innovatie en techniek, naar opbouw van nieuwe op kwaliteit concurrerende posities en niet naar afbraakprocessen. Samenwerking op onderzoeksgebied is vooral een bottom-up proces en niet maakbaar door directieven.

De kern van de gekozen aanpak is dat de geselecteerde projecten niet alleen project, maar ook vehikel en katalysator zijn voor versnelling van de federatievorming. Zij zijn de crux van het proces.

De vijf voorstellen zijn, behalve nieuw en uitdagend en innovatief namelijk ook de versnellingsfactor, die voor M€ 50 incidenteel niet alleen inhoudelijk veel biedt, maar tevens

interne legitimatie levert voor het geïntensiveerde samenwerkingsproces onder federatievlag. Het zijn projecten die niet stoppen als het incidentele geld op is.

Dat bewijst de proceswerking ervan: vervolgbudget en aanvullend geld zal door substitutie uit de eigen structurele middelen van de instellingen komen. Aldus verscherpt de focus (Centers of Excellence) en wordt de massa gestructureerd over de drie deelnemende instellingen heen (Centers of Competence en zwaartepunten). Immers, als gedeeld kenmerk van de projecten is nadrukkelijk uitsluitend gekozen voor onderwerpen, die door de drie instellingen **gezamenlijk** kunnen worden gerealiseerd.

Met andere woorden: in het proces van federatievorming is niet aan de orde hoe de **afzonderlijke** instellingen kunnen worden versterkt, maar hoe **samenwerking** tot anders niet te realiseren meerwaarde leidt. Dat bij dit proces niet alleen sprake is van activiteiten voor “nieuw geld”, maar ook van een duidelijk multiplier-effect, wordt in de nota nader toegelicht.

De concreet uitgewerkte plannen betreffen CoE's op de volgende gebieden:

- High tech systems & materials
- Technologies for sustainable energy
- NIRICT: services and applications
- Fluid and solid mechanics
- Applications of nanotechnology.

De keuze van deze vijf CoE's is gebaseerd op de sleutelgebieden van het Innovatieplatform, de thema's in het 7^e kaderprogramma van de EU, de bestaande sterktes in het onderzoek aan de drie TU's, en de onderzoeksprofielen van de drie TU's. De onderzoekslandkaart, die begin 2006 wordt afgerond, zal fungeren als een check op de gemaakte keuzes. Met behulp van de uitkomsten zal aanscherping plaatsvinden.

Elk jaar, wanneer een mijlpaal is bereikt, willen de drie TU's met u in dialoog terugblikken op de afgelegde weg. Te beginnen in het najaar 2006. We willen dan zaken met u bespreken, zoals:

- de zwaartepuntvorming binnen de Centers of Competence;
- de voortgang van de Centers of Excellence;
- de ontwikkelingen in het leerstoelenbestand;

De masteropleidingen die aan de CoE's worden gekoppeld, zijn een aanlooproute voor promoties binnen de CoE domeinen.

Op onderwijsgebied is voorts voortgang geboekt door de start van de landelijke masters Embedded Systems en Sustainable Energy & Technology per sept. 2006. Verder wordt het “Stan Ackermans Instituut, Centrum voor Technologisch Ontwerpen” van de TU/e, “opgeschaald” tot 3TU instituut voor de ontwerpersopleidingen, ressorterend onder het bestuur van de Graduate School. De voortgangsrapportages van de 3TU Graduate School en het 3TU Innovationlab zullen wij u in januari 2006 doen toekomen.

De externe beoordeling van de voorstellen voor Centers of Excellence zal in twee fasen plaatsvinden: op korte termijn door een reactie van het bedrijfsleven en organisaties op het gebied van wetenschaps- en technologiebeleid.

Er is daarom een opinie gevraagd over onze plannen aan AWT, Forum van Techniek en Wetenschap, KNAW, MKB-Nederland, NWO, STW, en VNO-NCW. De reacties, die wij

nog in januari verwachten, zullen wij aan u doorsturen, vergezeld van ons standpunt over de consequenties die wij eraan verbinden.

Op de langere termijn zal bij visitaties een wetenschappelijke beoordeling plaatsvinden waarbij bijzondere aandacht zal worden gegeven aan de onderzoeksgroepen die in een CoE participeren.

De Federatie i.o zal binnenkort, en waar nodig gecoördineerd met u, naar buiten treden met zowel deze voorstellen als de verdere aanpak. Daarbij komen, na intensivering van de interne voorlichting, niet alleen het gekozen proces, maar ook de juridische vormgeving van een en ander meer intensief aan de orde. Het voornemen is de Federatie een juridische status te geven. Wij beraden ons nu over de vraag hoe de CoE's in samenhang met vigerende en voorgenomen regelgeving (WHW/WHO) organisatorisch het beste kunnen worden ondergebracht.

Mede dankzij de extra middelen voor de CoE's en de ermee gepaard gaande focus & massabewegingen is de Federatievorming in een stroomversnelling gebracht. Met u is inmiddels afgesproken dat de Federatie niet in 2010 tot stand komt, zoals wij eerder aangaven in het sectorplan Wetenschap en Technologie "Slagkracht in Innovatie!", maar al in 2007. Conform planning is voortvarend verder gewerkt. Uiteraard is daarnaast doorgedaan met het uitvoeren van de projecten uit de Bestuurlijke Agenda 2005/2006, die wij u op 5 juli jl. hebben aangeboden.

Met enige trots stellen wij vast dat met succes uitvoering wordt gegeven aan afspraken die wij met u hebben gemaakt over een voor Nederland unieke operatie, waarin voor het eerst drie universiteiten hun krachten bundelen. Wij zijn ervan overtuigd dat de Nederlandse kenniseconomie hier baat bij heeft. Wij zetten ons ten volle in voor het welslagen van deze operatie en zijn u erkentelijk voor de steun die u ons daarbij geeft.

Hoogachtend,
Namens de Federatie van Technische Universiteiten i.o.,

ir. G.J. van Luijk
Voorzitter Voorzittersoverleg.

Bijlagen: de toelichtende aanbiedingsnota en de integrale tekst van de vijf CoE voorstellen

De communicatielijn in deze loopt via de voorzitter van het 3TU overleg, G.J. van Luijk (VC TUD) telefonisch te bereiken onder nummer 015 - 2783786 of g.j.vanluijk@tudelft.nl